

ידיעון לבני הורוביץ

מס' 4 * אייר תשנ"ד * אפריל 1994

יוצא לאור על-ידי העמותה לחקר משפחות הורוביץ
בשיתוף בית התפוצות והמכון לחקר ולהוראת המורשת של המשפחה היהודית

טיול האביב לגליל

בני הורוביץ היקרים,

הנכם מוזמנים להשתתף בטיול השלישי שמקיימת עמותת הורוביץ,
הפעם לאצבע הגליל.

הטיול יתקיים באיסרו-חג של שבועות, כיום שלישי, ז' בסיון
תשנ"ד, 17 במאי 1994.

תוכנית הטיול הינה כדלהלן:

0700 - יציאה מתחנת-הרכבת ארלוזורוב בתל-אביב.

0830 - הצטרפות החברים מחיפה והסביבה - לבאים באוטובוס המיפגש
יהיה במרכז של קריית-טבעון (הכיכר המרכזית). לבאים ברכב
פרטי המיפגש יהיה במזנון תחנת-הדלק של קיבוץ אלונים (על
כביש טבעון-רמת ישי).

1030 - ביקור באתר תל-חי ובמוזיאון.

1200 - הפסקת צהרים בקפסריה של מיכללת תל-חי.

1245 - ביקור בבית הקברות של כפר-גלעדי, כולל קברי סרומפלדור
וחבריו, קברי השומרים, וקהם השומר נחום הורביץ ז"ל.

1330 - ביקור במוזיאון "השומר" בכפר-גלעדי. ביקור בסליקים החשאיים לנשק בכפר-גלעדי - שנפתחו לקהל רק בעת האחרונה.

1530 - נסיעה דרך מנרה למצודה כח (נבי יושע). תצפית על עמק החולה וסיפור הקרב שקבע את גורלה של אצבע הגליל במלחמת העצמאות. דברים לזכרם של הנופלים, ובהם צבי הורוביץ ז"ל.

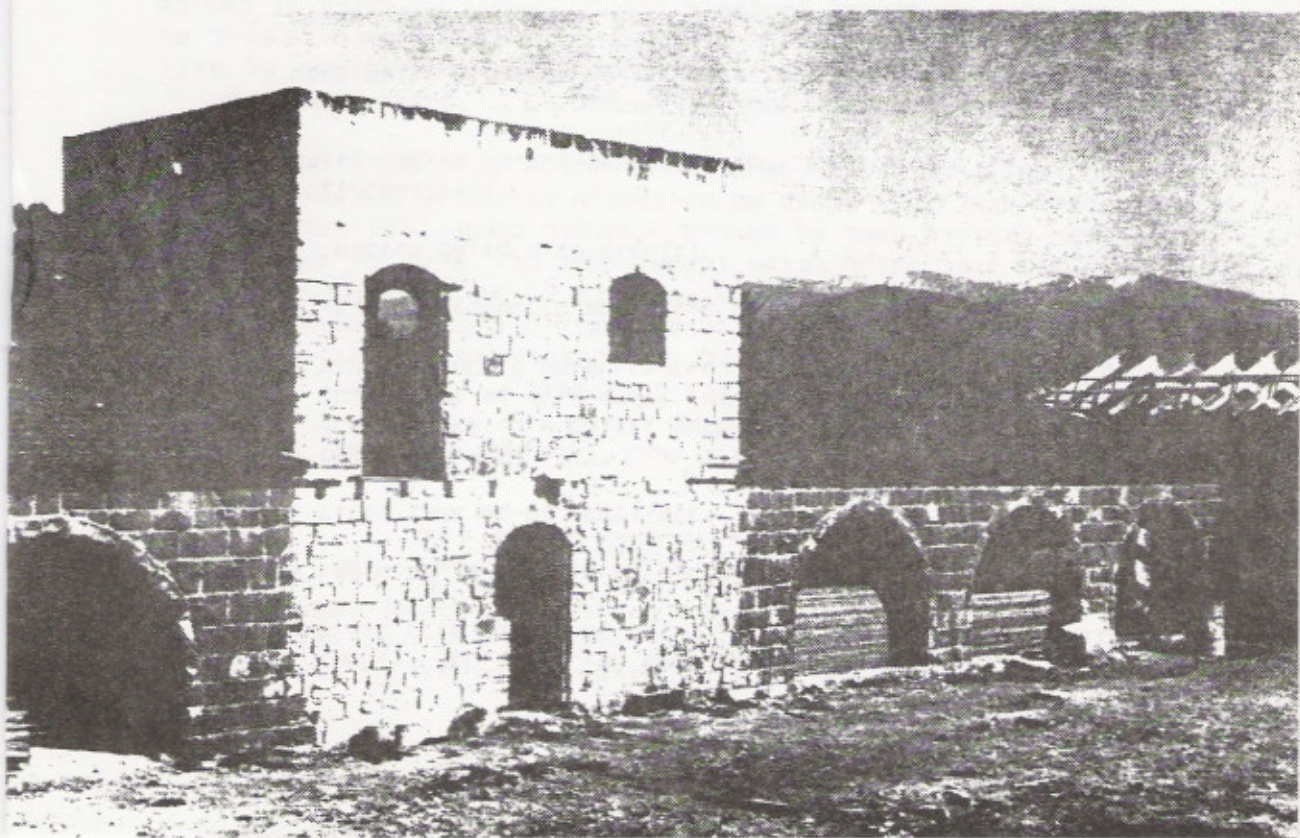
2000 - חזרה משוערת לתל-אביב.

מדריכי הטיול: הח' אורי הורביץ, מנהל מוזיאון תל-חי, והח' גבריאל הורוביץ, מנהל מכון אבשלום לידיעת הארץ.

דמי ההשתתפות בטיול הם: לחברי העמותה - 60 ש"ח, לאורחים - 70 ש"ח, לילדים 50 ש"ח. המחיר כולל שתי כניסות לאתרים.

ההרשמה: בטלפון אל הח' גבי הורוביץ, בעבודה - 03-6990735, בבית - 03-5065085.

בחמונה: חצר תל-חי לפני שיפוץ, והחרמון - 1955. התצלום הופקד בארכיון העבודה על ידי נחום הורביץ מכפר-גלעדי. צילם: א. נוי.

סיכום הכנס הרביעי

יום-העיון הרביעי של העמותה לחקר משפחות הורוביץ התקיים בבית-התפוצות בתל-אביב כחג החנוכה, ביום ל' בכסלו תשנ"ד, 14.12.93.

לאחר הדלקת נרות החנוכה ודברי הברכה של יו"ר העמותה אינג' דוד הורוביץ, מנכ"ל בית התפוצות מר גיורא גורן, ויו"ר המכון למורשת המשפחה היהודית פרופ' יצחק הלברכט, הושמעו ההרצאות הבאות:

- * משפחת הורוביץ מצפת - ע"י עו"ד אביבה נאמן בעקבות טיול חברי העמותה לגליל
 - * גיבור ישראל זרובבל הורביץ הי"ד - ע"י גבריאל הורוביץ, מנהל מכון אבשלום הפסנתרן ולדימיר הורוביץ - ע"י רבקה הורוביץ
 - * גילויים חדשים על הורוביץ בפראג, בעקבות מסע המשלחת לפראג ולהורוביץ - ע"י דני אופיר
 - * ברית בין כתי-הספר בהורוביץ ובכרמיאל - ע"י אלי טייכר, מנהל בי"ס הורוביץ בכרמיאל
- השתתפו ביום-העיון 70 חברי העמותה. דברי הכנס יסוכמו בשנתון תשנ"ד של העמותה.

הכנס השנתי החמישי בחנוכה הבא.

בתמונה: פתיחת הכנס, על ידי יו"ר העמותה דוד הורוביץ

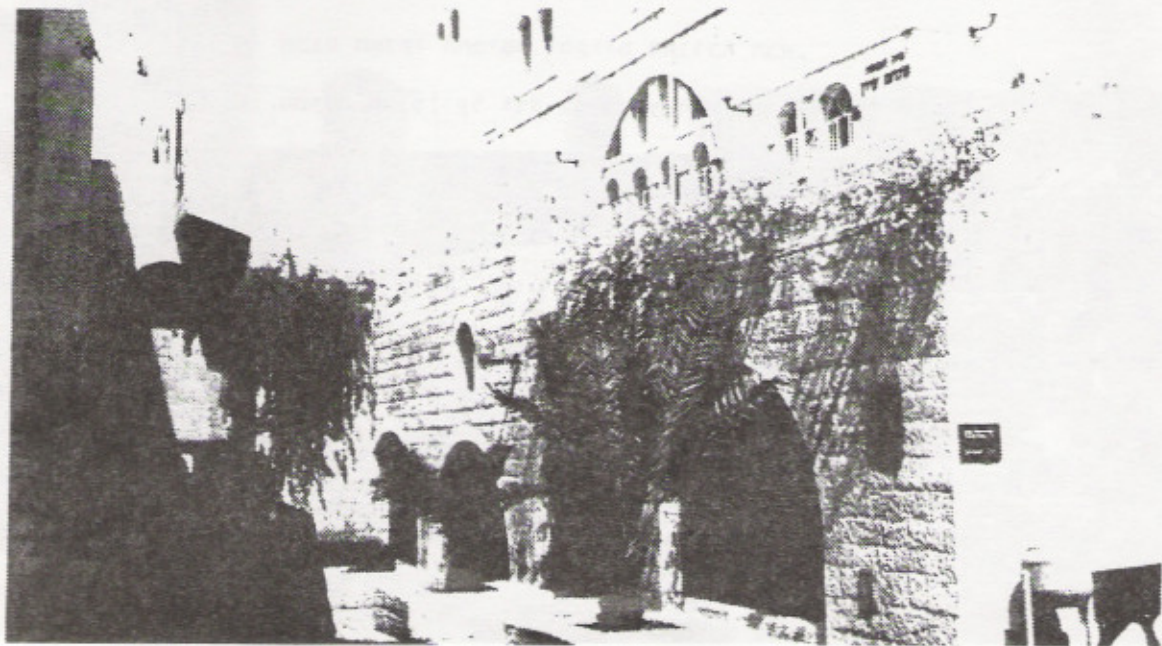

חצר השל"ה בירושלים

העיר העתיקה ירושלים בנוייה היתה חצרות-חצרות. במרכז הרובע היהודי עמדה פעם חצרו של השל"ה, הלא הוא הרב ר' ישעיה הלוי איש-הורוביץ, שהגיע מפראג לירושלים בשנת 1621 ונתמנה מייד לרבה הראשי של העיר. בארץ-ישראל הוא סיים את כתיבת ספרו "שני לוחות הברית", ועל כך נקרא "בעל השל"ה".

תולדותיו של השל"ה מתוארות בהרחבה בספרים שונים, וביניהם הספר "תולדות חכמי ירושלים" (כרך א' יצא לאור בוולנה, 1874). בספר הזה מביאים הרב ר' אריה לייב פרומקין (מצאצאי הורוביץ) והעורך אליעזר ריבלין פרטים על מסעו של השל"ה לירושלים, על התואר שקיבל "נשיא ארץ-ישראל", על החקופה הראשונה בה חי בירושלים בכבוד ובעושר, וכיצד - בהתמוטט השלטון התורכי בעיר - החל הנציב הצרור אבן-פרוך להתעלל בראשי הישוב. מסופר שם כיצד נתפש השל"ה והושט בכלא, כיצד סחט הצורר כופר-נפש מראשי העדה, כיצד שוחרר השל"ה מן הכלא ונחבא בעיר עד שהצליח כעבור מספר חודשים לברוח עם עוד פליטים אשכנזים מירושלים לגליל.

קשה מאוד היום לאתר ולדמיין את החצר והבית בהם התגורר השל"ה לפני כ-370 שנה. הרובע היהודי נחרב במידה רבה בימי הקרבות על העיר-העתיקה בתש"ח, ולאחר 1967 ניבנו בתים חדשים וגבוהים במקום החצרות והבתים החריכים. בכל זאת, דומני כי הצלחתי לאתר את המקום, בעזרתו של הגניאלוג וההיסטוריון הירושלמי ד"ר פאול יעקובי. הוא התגורר בעיר-העתיקה משנת 1929, ולאחר מלחמת ששת-הימים - בהיותו סגן ראש-העירייה - סיפל בשיקום הרובע היהודי. לדבריו עמדה "חצר השל"ה" כרחוב היהודים מול הקארדו, שניים עד שלושה בתים מצפון לכניסה של מה שהיה פעם בית-הכנסת "חורבת ר' יהודה החסיד".

לקראת הכנס העולמי

- * הנהלת העמותה קיימה ישיבות סדירות, אחת לחודשיים, ועיבדה תוכנית עבודה לשנת תשנ"ד.
- * המאמץ העיקרי יושקע השנה בהכנות לכנס העולמי, שנועד להתקיים בקיץ 1995. לשם כך הוחל באיסוף כתובות של משפחות הורוביץ בתפוצות. כל מי שיש בידו כתובות של בני הורוביץ בחו"ל - מתבקש לשלוח אל: פלטיאל הורוביץ, ת"ד 10037, תל-אביב 61100. לפרטים נוספים: טל' 03-474724.
- * הכנס השנתי החמישי של העמותה יתקיים כאמור בחנוכה תשנ"ה, ביום כ"ט בנובמבר 1994. פרטים - בידיעון הבא.
- * עובדו התוכניות לטיולי העמותה בשנת תשנ"ד, באביב לגליל, ובסתיו - בעקבות בני הורוביץ בירושלים.
- * לאחר סידרת דיונים אישרה ההנהלה את סמל העמותה, שבמרכזו חבנית בית-הכנסת של משפחת הורוביץ בפראג ומתחתיו ציון לשלוש התחנות הראשיות בתולדות המשפחה באירופה: גירונה, הורוביץ ופראג.
- * פעילי החברה הגניאלוגית הישראלית בירושלים שמעו הרצאה על משפחות הורוביץ ועל פעילות העמותה מפי דני אופיר. ההרצאה תודפס בעברית ובאנגלית בידיעון החברה הגניאלוגית ותביא את דבר העמותה בארץ ובעולם.
- * חברי הנהלת העמותה יטלו חלק בכנס העולמי של האגודה הכינ-לאומית לגניאלוגיה יהודית, שיתקיים בירושלים בשבוע הראשון של חודש מאי.
- * הנהלת העמותה הדפיסה דף מידע על העמותה ופעולותיה - להפצה בארץ ובחו"ל - בעברית, אנגלית וספרדית (תרומתו של חבר ההנהלה אליעזר הורוביץ).

בני הורוביץ שטרם נרשמו או שטרם חידשו את חברותם בעמותה מוזמנים לשלוח את דמי החברות - בסך 25 ש"ח - אל יו"ר העמותה, דוד הורוביץ, רחוב המאבק 8, רמת-השרון מיקוד 47243.

המשלחת לפראג ולהורוביץ

הטיול הראשון של העמותה לפראג ולעיירה הורוביץ נחקיים בחול-המועד סוכות תשנ"ד.

במזג-אוויר אביבי סיירו הנוסעים בשכיות-החמדה של העיר המעטירה פראג, כירת "האימפריה הגרמנית הקדושה" לפני כ-500 שנים. חשומת-הלב העיקרית ניתנה לגילוי אחוזת-הקבר של בני משפחת הורוביץ בבית-הקברות המפורסם של פראג, ולבית-הכנסת "פנקס (פנחס) שול", שניבנה על ידי משפחת הורוביץ בעיר העתיקה פראג למן שנת 1492. ניתן היה להתרשם מהשיפוצים שנעשו בשלושת השנים האחרונות באתר הזה, לרבות כתיבה מחדש - על קירות בית-הכנסת - של למעלה מ-70,000 השמות של יהודי צ'כיה שניספו בשואת יהודי אירופה.

מפראג נסעה המשלחת לעיירה הורוביץ (כ-40 ק"מ מערבה לפראג), נפגשה עם ראש-העיר הורוביץ מר יאן הייק בלשכתו וסיכמה עימו ועם מנהל הגימנסיה המקומית הסכם לקשרי-ברית ושיתוף-פעולה בין התלמידים של בית-הספר המקיף על שם הורוביץ בעיירה כרמיאל לבין תלמידי הגימנסיה בעיירה הורוביץ. הקבוצה סיירה בארמון אצילי הורוביץ בעיירה והוזמנה לארוחת-צהרים בארמון על ידי ראש-העיירה.

בתמונה: משלחת העמותה בארמון אצילי פון-הורוביץ, סוכות תשנ"ד

משם נסעה הקבוצה לביקור בעיירת הנופש הציורית קרלובי-וארי (קארלסבאד), עיר מעיינות המרפא, ובמחנה-הריכוז סרזיינשטט. בשמיני-עצרת ביקרו חברי המשלחת בבית-הכנסת אלט-נוי שול של המהר"ל מפראג, ושניים מהם עלו לתורה. נוספו לביקורים בצ'כיה שני ערבים בווינה על ארמנותיה ותפארת עברה המלכותי של בירת אוסטריה.

מבין חברי הנהלת העמותה השתתפו במשלחת החברים דני אופיר, גבריאל הורוביץ ומרדכי בן-דוד הורוביץ, ששימש גם מתורגמן. מר אלי טייכר, מנהל בית-הספר הורוביץ בכרמיאל, הציג את התוכנית לשיתוף-פעולה בין התלמידים בישראל ובהורוביץ, והעניק לראש-העירייה ולמנהל הגימנסיה בהורוביץ אלבומים ודגלים של כרמיאל. הפרופ' המקומי י' סלאביק, שאשתו יהודייה, העלה ציוני-דרך בתולדותיה של העיירה הורוביץ והציע קווים למחקר על תולדות יהודי בוהמיה. הביקור סוקר בעתונות המקומית והמחוזית, ובמקומון כרמיאל.

ספרי הורוביץ

מפרי-עטם של בני הורוביץ

רשימה ביבליוגרפית רביעית

- * הורוביץ, דוד, חידת הצמיחה הכלכלית, מחקר הדוגמה הישר-אלית, ספרית פועלים, תשל"ג.
- * הורוביץ, דוד, האם היהודים אשמים במותו של ישו?, הוצאת אורורה (המחבר - יו"ר העמותה).
- * הורוביץ, דן, מישוב למדינה, יהודי א"י בתקופת המנדט הבריטי כקהיליה פוליטית. עם-עובד, 1977.
- * הורוביץ, דן, שנה בסוגריים, מגוש עציון לשכי הליגיון, ספרית פועלים, מרחביה, 1949.
- * הורוביץ, יאיר, חשבתי לבדי, מפעלים אוניב', תל-אביב תשל"ו.
- * הורוביץ, יורם, מה חידש הפו"ש, רענה סנונית, 1990.

הידועון לבני הורוביץ - בטאון העמותה - מיועד לבני המשפחות איש-הורוביץ, גורביץ, הורביץ, הורוביץ והורוויץ.

גליון זה נכתב ונערך על-ידי דניאל אופיר

יגאל הורוביץ ז"ל

יגאל נולד בשנת 1918 בנחלת-יהודה. בהיותו בן שלוש שנים עברו הוריו לנהלל, לקרבת דודו שמואל דיין, אביו של משה. לאחר 25 שנים בנהלל עבר יגאל לבאר-טוביה, שם הכיר את אורה, בת המקום ולימים רעייתו.

בשנת 1951 יגאל רכש משק בכפר ורבורג, ועסק בחקלאות ובכלכלה. הוא קיבל את תיק הכספים במרכז החקלאי ואת נציגות המושבים בהנהלה של בנק החקלאות. כחבר המרכז החקלאי פעל לתיעוש האיזור, בהקמת מפעלים לעיבוד תוצרת חקלאית ובהט מאפייה אזורית, מפעל לאבקת חלב ומפעל השחיטה "מרבק". אחר כך הקים מפעלים משלו: "המחלבות המאוחדות" ו"טנא-נגה" ברמת-גן נקלעו לחובות בגובה 7 מיליון לירות. יגאל קנה את המפעלים הללו בלירה אחת והפך אותם לרווחיים.

חלק מזמנו הקדיש לפעילות פוליטית, לצד בן דודו משה דיין, תחילה במסגרת תנועת המושבים ומפא"י. בשנת 1965, כאשר בן-גוריון הקים את מפלגת רפ"י, יגאל הצטרף אליו עם משה דיין, וכעבור ארבע שנים הקים את הרשימה הממלכתית "לעם". הצטרף עם רשימה זו כחטיבה בליכוד ונכנס לכנסת. לאחר הבחירות בשנת 1973 נתמנה לתפקיד שר התעשייה, המסחר והתיירות. כעבור שנה, מחה נגד הויתור על סיני בהסכמי קמפ-דייויד, והתפטר מן הממשלה.

בשנת 1979 מינה אותו ראש-הממשלה מנחם בגין לתפקיד שר-האוצר. יגאל ניסה לצמצם את האינפלציה הגואה, אולם לאחר שהממשלה נענתה לחביעות השכר של המורים - התפטר בשנת 1981 מכהונת השר. הוא חזר יותר מאוחר לכנסת ולממשלה כשר בלי תיק, עד שפרש סופית מהחיים הפוליטיים בשנת 1992, והוא בן 73 שנים. נערכה לו תוכנית "חיים שכאלה", לציון 23 שנים של פעילות ציבורית בכנסת ובממשלה. בשנתיים האחרונות לחייו סבל מליקויי ראייה ומסרטן. יגאל הלך לעולמו ב-10 לינואר 1994. יהי זכרו ברוך.

(ע"פ ענת מידן, "ידיעות אחרונות", 11.1.94)

רוממתי-עזר הורוביץ ז"ל

הנהלת העמותה לחקר משפחות הורוביץ מתאכלת ומשתתפת בצער המשפחה על מותו של רוממתי-עזר הורוביץ ז"ל, ממיסדי העמותה והגזבר שלה בשנה האחרונה עד לפטירתו. קורותיו ותולדות משפחתו יובאו בידיעון הבא.